

gedwarsboomd. Waar het hun op aankwam was, de heerszuchtige Christierna buiten de Nederlanden te houden, en buiten staat, om onder de Nederlandsche Edelen eene partij te vormen. Hare rusteloosheid kon het land in gevaar gebragt hebben: hare betrekkingen schreven ten opzichte van het Fransche Hof eene andere staatkunde voor, dan Filips voornemens was te volgen: hare fierheid zou zich nimmer onderworpen hebben aan de vernederende voorwaarde, waarop Margaretha de landvoogdij aannam, niets te doen buiten den achterraad, waarvan Granvelle hoofd en ziel was. Alles daarlatende, wat alleen bij gissing kan worden opgemaakt, maken wij, uit hetgeen wij weten, de noodzakelijke gevolgtrekking: Toen de Prins den Koning zijne medewerking tot zijn huwelijk verzocht, toen de Koning de uiterlijke bewijzen gaf, dat hij dit verlangen inwilligde, moet het in den tijd geweest zijn, waarin Christierna zich nog met de hoop op de landvoogdij kon vleijen, en waarin zij niet op het gevoeligst door den Vorst in die verwachting was te leur gesteld. Van de andere zijde is eene weigering van een aanzoek des Prinsen, een aanzoek door den Koning zelven aangedrongen, te meer bevreemdend op het oogenblik, dat Christierna, door staatzuchtige begeerlijkheden geslingerd, van den Koning alles verwachten moest, en in den Prins op een werkzamen en invloedrijken schoonzoon nu en voor het vervolg rekenen kon. Zonder de verklaring van Hooft is het raadsel onoplosbaar. Een geheime invloed moet met beslissenden dwang het omgekeerde hebben te weeg gebragt, van 't gene men voor het oog der wereld toonde te willen en te wenschen ¹.

Deze gevolgtrekking gelde wat zij is: tot historische zekerheid kunnen wij haar niet brengen. Onbetwistbaar blijft het, dat de Prins en zijne Duitsche vrienden, die evenzeer konden en moesten maken. Van zijne ondervinding trok de Prins partij: hij liet al de openlijke betuigingen, dat de Koning voor hem eene hoog aanzienlijke verbindtenis verlangde, als eene bewezene waarheid gelden; maar bij zich zelven nam hij zich voor, noch den Souverein, noch zijnen magtigen minister voortaan meer in zijne huwelijksplannen te mengen, dan wanneer de zaak beklonken was, en de beleefdheid vorderde hen daarvan niet onkundig te laten. Was er iets natuurlijker of verstandiger?

¹ Het was niet de eenige maal, dat Koning Filips een dergelijk spel speelde. Dom Prosper Levesque verhaalt, uit de papieren van Granvelle, het volgende: "On avoit flatté Marie Stuard de lui donner en secondes noces Dom Carlos Infant d'Espagne. "Ce mariage étoit de son goût. — Maria Stuard fit tout ce qu'elle pouvoit faire avec bienséance pour assurer la réussite de ce mariage; mais Philippe II ne le lui avoit proposé que pour l'empêcher d'épouser Charles IX, Roi de France et dès qu'il fut décidé que cette dernière alliance ne se concluroit pas, Philippe écrivit à Marie "qu'il avoit d'autres vues pour son fils et lui voulut faire agréer l'archiduc Charles troisième fils de l'Empereur Ferdinand ce qui ne réussit point; Marie ayant voulu "se choisir elle même un époux." Mémoires du Cardinal de Granvelle, T. I, p. 50, 51.